

Datum
2021-11-09
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2021-1063

Yttrande

Till
Socialdepartementet

Remiss från Socialdepartementet - VAB för vårdåtgärder i skolan (SOU 2021:41) S2021/05712

Sammanfattning

Kommunstyrelsen ser i huvudsak positivt på förslaget och ser det som betydelsefullt att det blir smidigt och enklare för vårdnadshavare att kunna delta vid möten kring barnets egenvård i skolan. För förskolan, som oftast saknar medicinskt personal för vägledning, som till exempel en skolsköterska, önskas ytterligare utredning.

Yttrande

Kommunstyrelsen är i huvudsak positiv till utredningens förslag om möjlighet för föräldrar att erhålla tillfällig föräldrapenning vid introduktion av barnets behov med hjälp av vård- och behandlingsåtgärder i en verksamhet enligt skollagen.

Det finns däremot en bakomliggande problematik kring utförandet av egenvård i förskolan som behöver utredas och tydliggöras innan förslaget träder i kraft. Förslaget kan riskera att förvärra situationen kring ett säkert utförande av egenvård i förskola. Det är önskvärt att regeringen tillsätter en utredning som rör utförandet av egenvård i förskola, pedagogisk omsorg och resterande delar av utbildningsväsendet i syfte att tydliggöra bestämmelserna kring utförandet av egenvård i dessa verksamheter.

Paralleller kan dras till det som framkommer i den statliga utredningen ”Stärkt rätt till personlig assistans, Ökad rättssäkerhet för barn, fler grundläggande behov och tryggare sjukvårdande insatser”, SOU 2021:37. Utredningen har bland annat kunnat se att det finns stora brister och risker i fråga om egenvård till personer som behöver få hjälp med utförandet av någon som gör detta inom ramen för sin yrkesutövning. Det har funnits brister i patientmedverkan och information i samband med att bedömningar om egenvård görs. Sjukvårdande insatser som är både komplexa och förknippade med risker för liv och hälsa utförs av personliga assistenter under oklara former, det vill säga utan att någon egenvårdsbedömning gjorts, utan att samverkan först har skett med assistenternas arbetsgivare och utan att det finns någon upprättad planering för hur egenvården ska gå till. Det har inte alltid tillhanda-

hållits tillräckligt med instruktioner till de personer som ska hjälpa den enskilde med egenvården, att det ibland saknas tillgång till medicinsk rådgivning, och det saknas struktur när det gäller överföring av information om förändringar. Det finns svårigheter att bedriva ett ändamålsenligt systematiskt kvalitetsarbete när det gäller egenvård, något som utgör en risk inte bara för den enskilde utan även för patientsäkerheten på ett övergripande plan.

Utredningen ”Stärkt rätt till personlig assistans, Ökad rättssäkerhet för barn, fler grundläggande behov och tryggare sjukvårdande insatser”, SOU 2021:37 berör verksamhetsområdet personlig assistans, och inte egenvård som utförs av till exempel förskolepersonal i förskola. Kommunstyrelsen anser dock att problematiken som konstateras i utredningen även kan förekomma i förskolan, pedagogisk omsorg och andra delar av utbildningsväsendet. Därav behövs en genomlysning av förutsättningarna för utförandet av egenvård även i dessa verksamheter.

Otydlig reglering kring instruktioner till förskolepersonal

I förhållande till den nu föreslagna ändringen om tillfällig föräldrapenning vid introduktion av barnets behov av hjälp med vård- eller behandlingsåtgärder vill kommunstyrelsen särskilt lyfta problematiken kring den otydliga ansvarsfördelningen vad gäller instruktioner om egenvårdsåtgärder i förskolan. Mycket fokus ligger på föräldrarna och förskolan istället för på hälso- och sjukvårdens ansvar. Verksamheten har haft exempel på situationer där förskolepersonal önskat att medicinskt utbildad personal ska komma och instruera personalen om egenvårdsåtgärder men där sjukvården anser att vårdnadshavarna kan vara de som instruerar. Det försätter både förskolepersonal som åtar sig att utföra egenvårdsuppgifterna, under ett straffrättsligt ansvar, och huvudmannen som måste tillhandahålla egenvården i en svår situation. Detta även mot bakgrund av att det i de enskilda ärenden kan vara fråga om komplicerade egenvårdsåtgärder såsom givande av medicin vid akuta tillstånd, hantering av syrgas och sondmatning.

Föräldrar kan självklart behöva närvara vid introduktion av ett barns egenvårdsåtgärder. Föräldrarna har insikt och kännedom om barnet som utgör värdefull kunskap för till exempel förskolan vid utförandet av egenvård. Det kan också stärka samarbetet mellan förskolan och föräldrarna. Det som är problematiskt är om föräldrarna ensamma blir de som de facto ska instruera förskolepersonalen om utförandet av egenvårdsåtgärden. Den otydliga ansvarsfördelningen för instruktioner om egenvård utgör en uppenbar risk att viktig information går förlorad på vägen kring den hälso- eller sjukvårdsåtgärd som ska utföras som egenvård i förskolan. Det kan dessutom finnas språkliga barriärer som kan utgöra hinder och ett orimligt stort ansvar riskerar att hamna på föräldrarna. Mottagare av informationen, förskolepersonal, utför dessutom egenvårdsåtgärder under personligt straffrättsligt ansvar, varför det är av högsta vikt att de får tydliga och medicinskt korrekta instruktioner. Slutligen är det ur ett barnperspektiv, dvs. för barnen som mottagare av egenvårdsåtgärden, ytterst viktigt att risker för missförstånd elimineras.

Kommunstyrelsen anser att förslaget riskerar att förskjuta ansvaret än mer mot föräldrarna, på så sätt att de kan förväntas instruera personal om egenvårdsåtgärder i större utsträckning. Det anges i utredningen att så inte är syftet med lagstiftningen men det står också klart att

problematiken redan existerar idag, både inom förskola och skola men också vad avser personlig assistans.

Kommunstyrelsen vill även här lyfta vad som angetts i utredningen om personlig assistans och instruktioner om egenvårdsåtgärder kopplad till hälso- och sjukvårdens ansvar, *Stärkt rätt till personlig assistans, Ökad rättssäkerhet för barn, fler grundläggande behov och tryggare sjukvårdande insatser*. Av denna framgår bland annat att det idag inte finns några bestämmelser som tydligt reglerar vem som har ansvar för att ge instruktion och rådgivning till personer som ska hjälpa någon annan med egenvård, och det utgör ett problem och är en risk för patientsäkerheten. Problemen rörande ansvar för instruktioner och rådgivning tycks främst vara något som uppstår när den som ska hjälpa den enskilde gör detta inom ramen för sin yrkesutövning, det vill säga när det finns en annan verksamhet som är berörd av egenvården.

Socialstyrelsen har vid en kartläggning år 2017 bland annat funnit att hälso- och sjukvårdens arbete med bedömning av och information om egenvård i de flesta fall fungerar bra vid kontakt med patienten och patientens föräldrar, men att bilden är en annan när det gäller information till andra som ska hjälpa patienten med egenvården. Kartläggningen visade att patienten eller föräldrarna i dessa fall ofta får rollen som bärare av information om egenvård. Socialstyrelsen ansåg att hälso- och sjukvårdens ansvar för information vid behov av sjukvårdande insatser exempelvis personliga assistenter vid beslut om egenvårdsinsatser behöver förtydligas. (Stärkt rätt till personlig assistans, Ökad rättssäkerhet för barn, fler grundläggande behov och tryggare sjukvårdande insatser” SOU 2021:37, s. 336-337)

Barn med omfattande omsorgsbehov

Kommunstyrelsen vill även särskilt lyfta situationen för de barn som har de mest omfattande behovet av egenvårdsåtgärder och omsorg. Förskolan är en del av utbildningsväsendet och ska utöver att erbjuda barn en trygg omsorg även stimulera barns utveckling och lärande. Verksamheten ska utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska vidare främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning. Förskola erbjuds alla barn från och med ett års ålder. Förskolan ska vara öppen för alla barn som ska erbjudas förskola och barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling ska ges det stöd som deras speciella behov kräver. Ett fåtal barn i förskoleverksamheten har ett så pass omfattande omsorgsbehov på grund av funktionsnedsättning att förskolans uppdrag får anses innefatta ett stort mått av omsorg. Den problematik som konstaterats i förhållande till utformningen av egenvård och personlig assistans bör analyseras i förhållande till förskolans verksamhet för att säkerställa att samtliga barn som har behov av någon form av egenvårdsåtgärd inte utsätts för risker, samt också för att ge den personal som utför egenvården ges de förutsättningar som krävs för ett säkert utförande.

Ordförande

.....
Karin Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Anna-Lena Alnerud
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]

Protokollsutdrag

Sammanträdestid	2021-11-10 kl 13:00-13:35
Plats	Sessionssalen, stadshuset
Utses att justera	Håkan Fäldt
Justeringen	2021-11-18
Protokollet omfattar	§378

Underskrifter	Sekreterare Anna-Lena Alnerud	
	Ordförande Katrin Stjernfeldt Jammeh
	Justerande Håkan Fäldt

Beslutande ledamöter

Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) (Ordförande)
Roko Kursar (L) (1:e vice ordförande)
Andréas Schönström (S)
Rose-Marie Carlsson (S)
Mubarik Mohamed Abdirahman (S)
Stefana Hoti (MP)
Emma-Lina Johansson (V)
Håkan Fäldt (M)
Helena Nanne (M)
Anton Sauer (C)
Magnus Olsson (SD)
Anders Olin (SD)
John Roslund (M) ersätter Vakans M (M) (2:e vice ordförande)

Ej tjänstgörande ersättare

Anders Rubin (S)
Nils Anders Nilsson (S)
Janne Grönholm (MP)
Anders Skans (V)
John Eklöf (M)
Tony Rahm (M)
Martin Molin (C)
Nima Gholam Ali Pour (SD)
Rickard Åhman Persson (SD)

Övriga närvarande

Carina Nilsson (S) (Ordförande) (Kommunfullmäktige)
Sedat Arif (S) (Kommunalråd)
Ewa Bertz (L) (Kommunalråd)
Andreas Norbrant (Stadsdirektör)
Tomas Barring (Chefsjurist)
Anna-Lena Alneurd (Sekreterare)
Jonas Rosenkvist (Avdelningschef)
Magdaldena Bondeson (Sektionschef)
Belma Rosarv (Sekreterare)
Anna Westerling (Ekonomidirektör)
Ann Andersson (Budgetchef)
Micael Nord (Avdelningschef)
Erica Arvebratt (tf HR-direktör)
Nicklas Sjöqvist (Presschef)
Louise Lagerlund (Stadsjurist)
Simon Frostne (Praktikant)

§ 378 **Remiss från Socialdepartementet - VAB för vårdåtgärder i skolan (SOU 2021:41)**

STK-2021-1063

Sammanfattning

Malmö stad har av Socialdepartementet fått möjligheten att lämna synpunkter på remiss gällande delbetänkandet av VAB utredningen VAB för vårdåtgärder i skolan (SOU 2021:41). VAB-utredningen ser över reglerna för tillfällig föräldrapenning. I ett delbetänkande föreslår utredningen hur man kan göra det möjligt för föräldrar att få tillfällig föräldrapenning för att instruera bland annat skolpersonal om egenvård för barn med kronisk sjukdom.

Utredningen föreslår att det ska införas en ny ersättning för föräldrar till barn med sjukdom eller funktionsnedsättning som, när det behövs, ger rätt till tillfällig föräldrapenning. Det kan till exempel gälla när föräldern måste gå från jobbet för att medverka i introduktion av barnets behov av hjälp med vård- eller behandlingsåtgärder i förskola, skola, fritidshem eller annan pedagogisk verksamhet. Ersättningen bör kunna träda i kraft så snart som möjligt, vilket utredningen bedömer vara tidigast den 1 juli 2022.

Funktionsstödsnämnden, förskolenämnden och grundskolenämnden har lämnat yttranden i ärendet. De ställer sig i huvudsak positiva till förslaget men förskolenämnden lyfter att om tillfällig föräldrapenning vid introduktion införs behöver en utredning tillsättas för att se över utförandet av egenvård i förskolan, pedagogisk omsorg och resterande delar av utbildningsväsendet, liksom den som gjorts för området personlig assistans.

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Socialdepartementet.

Beslutsgång

Ordföranden Katrin Stjernfeldt Jammeh (S) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag.

Håkan Fäldt (M) yrkar till förmån för Moderaternas reservation i grundskolenämnden den 29 september 2021 § 150 och att den ska vägas in i förslag till yttrande.

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunstyrelsen bifaller arbetsutskottets förslag.

Reservationer och särskilda yttranden

Håkan Fäldt (M), Helena Nanne (M) och John Roslund (M) reserverar sig mot beslutet och lämnar in en skriftlig reservation, bilaga 2.

Beslutet skickas till

Socialdepartementet
Funktionsstödsnämnden
Förskolenämnden
Grundskolenämnden

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut KSAU 211101 §610
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 211101 Remiss från socialdepartementet - VAB för åtgärder i skolan (SOU 2021:41)
- Förslag till yttrande
- Remiss från Socialdepartementet - VAB för vårdåtgärder i skolan (SOU 2021:41)
- VAB för vårdåtgärder i skolan (SOU 2021:41)
- Funktionsstödsnämnden beslut 210920 § 97
- Remissvar från funktionsstödsnämnden
- Grundskolenämnden beslut 210929 § 150 med Reservation (M)
- Remissvar från grundskolenämnden
- Förskolenämnden beslut 210929 § 131
- Remissvar från förskolenämnden

Reservation

Kommunstyrelsen 2021-11-10

Ärende 5: Remiss från Socialdepartementet - VAB för vårdåtgärder i skolan (SOU 2021:41)

Moderaterna anser att remissens förslag bör avslås eftersom det inte föreligger något behov av de förändringar som presenteras. Sverige har i dagsläget en av världens mest generösa föräldraförsäkringar och fem veckors lagstadgad semester. Utöver detta så finns det även rätt till ledighet som ligger utanför ramen för föräldraförsäkringen. Bland annat är det möjligt att ta tjänstledigt, vara ledig för trängande familjeskäl och vara ledig för studier. Samtidigt finns det enligt vissa kollektivavtal möjlighet till permission och friskvårdstimme. Dessutom har regeringen föreslagit en ny familjevecka som ger utökade möjligheter för vårdnadshavare att ta ledigt från arbetet för att kunna delta på bland annat det som remissen lyfter fram.

Det är även viktigt att komma ihåg att det är väldigt få vårdnadshavare som använder alla dagar med föräldrapenning. För exempelvis barn födda 2010, så är det enbart 30% av vårdnadshavarna som har använt samtliga dagar med föräldrapenning. Bland föräldrar med ensam vårdnad var det 52% som använde alla dagar med föräldrapenning. Vid sidan av detta valde regeringen under 2014 att höja den övre åldersgränsen i föräldrapenningen från åtta till tolv år ålder för att underlätta för föräldrar att kombinera förvärvsarbete med vård och omsorg av sina barn.

Slutligen anser Moderaterna att det redan i dagsläget är möjligt att anpassa instruktion kopplat till vårdåtgärder i skolan så att de passar olika familjers levnadssituationer. Vår uppfattning är också att instruktion av egenvård i skolan inte är speciellt tidkrävande även om det kan se olika ut. Vi anser att barn med funktionsnedsättning ska få det stöd som de har rätt till och att vissa vårdnadshavare behöver vara frånvarande från sitt arbete för att kunna instruera skolan om barnets behov av egenvård. Men vi ser inget behov utökade möjligheter till tillfällig föräldrapenning eftersom det redan finns stora möjligheter till ledighetsrätt och ersättning för inkomstbortfall.

Håkan Fäldt (M)

Helena Nanne (M)

John Roslund (M)

Med instämmande av

John Eklöf (M)

Tony Rahm (M)